

A BANYÁYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. | Félévre 6 K.
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarkai palota földszintjén). ■■ Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Fegyverkezés.

A hazai bányász- és kohász világ keljen fegyverre! Eljött már az ideje annak, hogy a bányászat és kohászat sorsának intézésére ők is közre hassanak.

Ezt hangoztattuk más szavakkal előző számunk vezércikkében és ez a szózatunk váratlanul nagy visszhangot keltett. Egyre-másra jönnek az üdvözlő levelek, melyek „A Bányáya” felfogását tükröztetik vissza, a mi világos jele annak, hogy szózatunk talpraesett volt. Mi voltaképpen csak azt hangoztattuk, a mi régen lappangó, a lelkek mélyén szunnyadó és most életrekelte érzés volt.

Fegyverkezniök kell a hazai bányászoknak és kohászoknak! Ez a fegyverkezés az egyesületben való tömörülés. Concentrálása az erőknél és képességeknél egy magas színvonalú erkölcsi testületben, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületben. Az az erős visszhang, amely cikkünkre válaszul érkezett, bizonyítéka annak, hogy ez a tömörülés, az egyesület iránt való érdeklődés most már bizvást erősebbé lesz és el nem alszik többé.

Most pedig egyenes felszólítást intézünk a hazai bányá- és kohóvállalatokhoz! Közkíváncsian az és sietünk kijelenteni, hogy a legjobb vért szülné mindenfelé, ha szeptember 18-án mindenik bányá- és kohóvállalat *feltétlenül* illusztris módon képviseltetné magát a körmöcbányai közgyűlésen. Nem maradhat el onnan egyetlen kőszénbánya vállalat sem, se a Salgó, se a M. A. K., a régi és újabb vállalatok ép oly kevésbé, mint a nagyok, vagy akár a legkisebbek is.

Az állami vasgyáraktól, a Rimamurányi vasműtől, a Stég-től szintén elvárják ma már, hogy legelőkelőbb tisztviselői élén, a vállalat nagyságához mért számban jelenjék meg a hazai bányász-kohászvilágnak ezen egyetlen életnyilvánulásán. A kisebb üzemek megjelenését ép oly joggal várják.

De tovább megyünk! . . . Pénzügyintézetek

előkelőbbjei részesei egész sorának a hazai bányá- és kohóvállalatoknak.

A helyzet talán nem is annyira a finanszírozó és a finanszírozott viszonya, mint inkább az illető vállalatok busás haszonnal járó bankári teendőinek ellátása. Mi távolról sem akarunk kellemetlenkedni senkinek, ezért is nem nevezünk néven senkit, se személyt, se intézetet. De kérjük honnan van az, hogy pénzügyintézetek vezetőinek máig nem jutott eszükbe az, hogy mikor a hazai bányászatban és kohászatban — eh! mondjuk csak ki nyíltan — elsőrangú fejestehénre tettek szert, a bányászok és kohászok egyesületének támogatására még csak hitvány koncot se dobtak oda?

Mikor a bányász és kohász az ő csendes magabevonultságával, munkájába való szolid elmélyedéssel és életet sorvasztó erőmegfeszítésével a milliókat ontja, hogy akkor meg ne becsülje őt avval, hogy egyesületét, amelynek erkölcsi tőkét nagy gazdasági problémák felvetődésekor ugyancsak felhasználja nyomásnak a mindenkori kormányoknál, hogy ezen egyesületet alig pár garast kitevő tagsági díjával ne támogassa, sőt tekintélyes alapítványokkal, vagy alapító tagsággal tekintélyét, erejét ne öregbítse!

A nagy bankok, takarékpénztárak és pénzügyintézetek bizonyára nem fogják késni a válaszal ezen loyális invocatióra. Nekik megvan a mentségük a közvetlen érintkezés hiánya.

Ámde mit szólunk azokhoz a derék vállalatokhoz, gyárakhoz, cégekhez, kereskedőkhöz, iparosokhoz, akik ezt a legtöbb munkaalkalmat, illetve legnyereségesebb üzletet nyújtó iparágat, a bányászatot és kohászatot egyesületében teljesen negligálják? Mit szólunk ahhoz, hogy mikor üzleti nyereségüknek oroszlánrésze tőlük ered

(szinte mernének vállalkozni ennek %-os kimutatására), hogy akkor ezek a cégek, vállalatok, gyárak tudomást se vesznek azokról, akikből voltaképpen élnek?!

Vajjon miért nem látjuk őket a Bányászati és Kohászati Egyesület alapító és rendes tagjai

sorában? Kétségkívül nem az összeg teszi ezt, hanem az indolentia! Pedig essék csak egy „külföldi szállítás“, van lárma az „Országos Iparegyesület“-ben és a „Magyar Gyáriparosok Orsz. Szövetségé“-ben mindig jó titulus bibendi: a hazafiság, vagy más alkalmas jelszó. Bezzeg Franciaországban, vagy a korrekt Németországban! Ott egészen más világ járja. Aki ott bányának, kohónak szállít, az lerója a maga nevésségesen csekély uri adóját a pár garasnyi tagsági díjat, sőt az alapítók nagyobb összegével mutatja külsőkép is, hogy az egyesületben akarja nagyobbá, tekintélyesebbé tenni azt az iparágat, amelylyel üzleti relatióit megkezdette.

Nálunk? Ez alkalommal tartózkodunk attól, hogy néven szölongassunk egyeseket, akik százezres szállításokat bonyolítanak le évenként bányák és kohók számára. Mi hiszszük ugyanis, hogy cikkünk így se téveszti el hatását. Szeretnők másrésről, ha ezek a gyári vállalatok, cégek, kereskedők belátnák, hogy már csak egészséges önzésből is okos dolog volna, ha ilyformán a személyes contactust az üzleteken felül erkölcsileg még inkább erősítenék. Vajjon miért nem jelenik meg példának okáért a Schlick, a Láng, Siemens-Schuckert, Danubius, Roessemann és Kühnemann. Röck-gvár és más tengersokaságu gyárvállalat, iparos és kereskedő az egyesület közgyűlésein? ... És pedig legelőkelőbb tisztviselőivel, igazgatóival, jelen lévén ott mindig a hazai bányászat és kohászat szinte tündöklőve a kiválóságaival. Az ottani európai színvonalu előadások nem pusztán a theoria termékei, sőt nagyon is belevágnak a gyakorlati életbe. Annyira, hogy jóformán az ott felszínre jutó vita anyaga dönti el az eljövendő beszerzések és beruházások egész alakulását. Miért nem kérnek részt e vitából a gyakorlat mesterei, akik megformálják, megcsinálják, szállítják az ily viták alkalmával leszüremlett dolgokat? Miért nem folynak be az ő gyakorlatban kifinomodott érzékükkel arra, ami nekik több költséget, esetleg hasznot, esetleg kárt jelent?

Authentikus forrásból hallottuk, hogy a 18-iki körmői közgyűlés szívesen látná őket és kétségkívül az ország közgazdasági állapota látná hasznát, ha ezentul minden közgyűlésen ott találónok szép harmóniában az érvek, gondolatok csatáján a hazai bányászattal és kohászattal bármiféle összefüggésben, bármiféle összeköttetésben lévő tömegét.

Igazán a legilletékesebb tényezők gondolatvilágának teljes ismeretében hívunk fel ezennel mindenkit, akit illet: Ne tartson attól senki, hogy a kereskedőt, iparost nem nézik majd jó szemmel ezentul. Tul van már ezen jó rég minden intelligens magyar bányász és kohász. Első sorban

iparos ő maga is, másodsor pedig jól tudja már, hogy szegény az az ország és jövője kietlen, amelynek nincs erősen fejlett kereskedelme.

A hazai közgazdasági élet fellendülése a bányászat- és kohászatból induljon ki. Mellőzzünk ezentul minden disharmoniát, ami közéletünket dulja, mert ha valahol, akkor a gazdasági életben áll az igazság, hogy: háboruban nem képes alkotni a termékeny muzsa.

Dr. Bischitz Béla
hirlapíró.

Az „Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület“ helyiségei Budapesten, IV., Kecskeméti-utca 14. III. em. vannak.

Kivonat az alapszabályokból:

6. §. Az egyesület tagja lehet minden feddhetetlen jellemű és megfelelő műveltségű egyén, aki a bányászati és kohászati tudományokkal foglalkozik, vagy a bányászat és kohászat iránt érdeklődik és az egyesületet céljainak elérésében támogatni akarja. Az egyesület tagjai lehetnek továbbá városok, községek, hatóságok, társulatok, testületek, egyesületek és intézetek.

Rendes tagok évi 12.— korona tagsági díjat fizetnek.

9. §. Alapító tagok azok, a kik az egyesület részére legalább 300 korona tőkét készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az egyesület pénztárába egyszer s mindenkorra lefizetnek vagy legalább 300 korona készpénzbeli tőkéről kötelezvényt állítanak ki, azt legfeljebb 5 év alatt törlesztik és a hátralékos tőke után évenként 5%-os kamatot fizetnek.

Oszták miniszteri rendelet a bányamunkások továbbképzéséről.

A bányahatóságokhoz az osztrák közmunkaminiszternek egy érdekes szociális rendelete érkezett le, amelyben a bányamunkásoknak úgy szellemi, mint közgazdasági továbbképzésére vonatkozó intézkedések kezdeményeztetnek s főképen az utolsó évek általános áramlatával számot vetve, a fiatal bányásznezmedék gondoskodására különös figyelem fordítanak.

A meglehetősen terjedelmes rendelet főleg a következő eszméket fejtegeti:

Miként az ipari üzemekben, úgy a bányászatban is azon ifjaknak, kik a bányászpályára igyekeznek, szakoktatás, a felnőtt bányamunkásnak pedig alkalom és mód nyújtandó, hogy ismereteit tovább fejleszthesse. Ilyen intézmények által a rendelet nemcsak a bányamunkásosztály értelmi színvonalának emelését reméli, hanem azt hiszi, hogy ezáltal az egyes bányakerületekben észlelhető bányamunkától való idegenkedésnek is elejét veheti.

Az ifjak, és pedig a bányamunkások általános iskolakötelezettség korát már túlhaladt fiainak szakoktatása saját továbbképző iskolákban volna elérhető, célul tűzve ki, egy műszakilag iskolázott, értelmileg felette álló, a bányász munkák sajátosságaival és veszélyeivel megbarátkozott munkásosztály kiképzését. Felnőtt bányamunkások részére ajánlatos volna önálló bányakerüle-

tekben bányász *szaktanfolyamok* felállítása, a széjjel-szórót bányáknál pedig *vándoroktatások* rendezése, hol első sorban arra volna suly helyezendő, hogy a munkások a hányarendőrségi előírások kapcsán az őket fenyegető veszélyek elhárítására szolgáló eszközökről és módszerekről, valamint az egészségügyi rendszabályokról és a legfontosabb szociálpolitikai törvényekről kellene előadásokat tartani. E tanfolyamok keretében aztán egyes bányakerületek munkásainak ismételt hangoztatott kívánságai tanonc vājár tanfolyamok létesítését illetőleg szintén teljesíthetők volnának.

Könyvtárak és olvasótermek létesítése által a bányamunkásnak mód nyujtatnék általános ismereteinek kibővítésére, különösen pedig arra, hogy szakmájában önállóan tovább fejleszthesse ismereteit.

Miként a saját kiképzésük, épugy fontos a rendelet szerint a bányamunkás jólétére nézve a bányamunkások leánygyermekének továbbképzése is, főképen a háztartás vezetését illetőleg. E célra első sorban a háztartási-, főző- és varróiskolák szolgálnának, melyekkel kapcsolatosan rendszerint megfelelő mérvben a kertművelés oktatása is járna.

A gyermekóvó telepeken, gyermekkertekben és egyéb az ifjuság gondoskodására szolgáló helyeken a bányamunkás gyermekeinek nevelése egész az iskolába való belépésig, mozdíttassék elő és a gyermek, ki állandó felügyeletben nem részesülhet, védessék meg a sokféle veszélytől és elzűlléstől.

Amennyiben nem állami bányákról lenne szó, a hol természetesen az állam kötelessége lesz a jóléti intézmények mintaszerű létesítése, ugy az iskolák s egyéb a bányamunkásnép gondoskodására irányuló intézmények alapítása, vezetése s fenntartása a bányatulajdonosokra bízandó, mint akikre közvetlen érdekekkel bír a bányamunkásosztály nevelése továbbá ugy szellemi mint gazdasági tekintetben; továbbá pedig egyéb, a kérdés sikeres, üdvös megoldásában közreműködő testületek lennének hivatva e feladatot megoldani; a bányahatóságoknak pedig kötelességük leendő, az ily közhasznú intézeteket — új jóléti intézmények alapítását és a fennálló gyarapítását — teljes erejükből támogatni.

A közmunkaminisztérium hajlandó a pénzügyi törvény alapján rendelkezésére bocsátott hitel mérvének megfelelőleg az összes intézményeket, melyek az említett módon a bányamunkásnép szellemi és erkölcsi fejlődésének elősegítésére irányulnak, adományok hozzájárulásával támogatni, feltéve, hogy az intézmények szervezése által biztosíték nyujtatik eredményes működésre nézve a kitűzött cél értelmében és hogy a bányahatóságnak megadatik az a jog, hogy befolyását az illető intézmények kezelésére és vezetésére, valamint az állami segélyezések megállapított hovaforditására nézve érvényesíthesse.

A fiatal bányamunkások továbbképzésére szolgáló iskolák, szintugy a bányamunkás leánygyermekei részére szolgáló főző- és varróiskolák alapítására és felszerelésére a legnagyobb suly helyezendő. Természetesen oly módon kell ezeket létesíteni, hogy ily iskolák nem minden egyes bányauzemnél külö-külön, hanem, több bánya-

üzem, esetleg egy egész bányavidék részére közösen alapittasanak.

A felnőt bányamunkások részére rendezendő bányásztanfolyamok első sorban azt a célt szolgálják, hogy a munkások a bányamivelésben előforduló különféle munkálatokat és berendezéseket üzem szabályzatokat megismerjék. A tanfolyamok vezetésével ott, hol bányaiskola vagy bányász-továbbképző iskola már létezik, legcélszerűbben ezen iskola valamely tanára és még egy gyakorlati ember bízandó meg. A közmunkaminisztérium különben örömmel venné, ha a bányahatóságok hivatalnokai is vállalkoznának előadások megtartására, például a bányászban előforduló balesetek elleni védelemről stb., annál is inkább, mert az illető hivatalnokok illetén való ténykedése által, mikor mint tanítók a munkásokkal állandó érintkezésbe kerülnek, a munkások bizalma a bányahatóságok iránt erősödne és a bányarendőrségi szolgálat célja előmozdittatnék.

A bányakerületi hivatalok utasítottak, hogy a bányamunkásnép részére szolgáló eme jóléti intézmények alapítása végett a bányavállalkozókkal, továbbá a bányatársulatokkal haladéktalanul érintkezésbe lépjenek és a fentebb felsoroltakat közölve, befolyásukkal oda haszanak, hogy ily intézmények, ha még nem léteznének, mihamarabb létesítsenek.

A bányakapitányságok megbízattak, hogy a bányakerületi hivatalok tevékenységét teljes nyomatékkal támogassák, esetleg pedig, ha a siker biztosítása ezt megkíváná, a mozgalom vezetését maguk vegyék kézbe és teljes erejükből azon legyenek, hogy a tárgyalt kérdések a bányamunkások javára eredményesen megoldassanak.

A bányahatóságoknak még kötelességévé tétetett, hogy a bányamivelés mindazon közhasznú törekvéseit, a melyek a bányamunkásosztály gazdasági és erkölcsi emelését célozzák, azonképen mindazon intézményeket, melyek különösen az ifjuság gondoskodására szolgálnak, állandó figyelemben részesítsék és kellő mérvű befolyással a bányatulajdonosokra, bányatársaságokra az említett célra szolgáló intézmények alapítását és azok fejlesztését hathatósan elősegítsék.

Ez lenne a rendelet lényegesebb tartalma, a mi mindenesetre élénk bizonyítékát adja a minisztérium hozzáértő érdeklődésének és igyekezetének. A bányavállalkozók, a kiknek a bányamunkások értelmi fejlesztése bizonyára első sorban a szívükön fekszik, éppen a rendeletben említett fiatal bányamunkásokról való gondoskodás és azok oktatása érdekében saját kezdeményezésükből már sok mindentféle jelentékeny és mintaszerű intézményt létesítettek. Éppen ezért a különben kitűnő rendelet talán megfelelően kifejezésre juttathatta volna, hogy lényegében a már több helyt fennálló intézmények kibővítését és általánosságát célozza. Különösen azon pont bír nagy fontossággal, a mely a bányamunkásoknak a bányarendőrségi előírások és az egészségügyi rendeletekben való kiképzésével foglalkozik.

Gergely Hugó.

Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület.

Közgyűlési meghívó.

Egyesületünk ezidei közgyűlését **Körmöcbányán**, az ősrégi főbányavárosban, szeptember 19. és 20-án tartja meg

Nincs bányász, de művelt magyar ember sem, ki ne ismerné legalább hírből Körmöcbányát. — Híres aranybányászatának kezdete a régmúlt idők homályában vész el, virágzásáról hazánk történelme gyakran emlékezik meg s habár az egykor mesés gazdagágu érctelep nagyjában lefejtve, Körmöcbánya mint bányaváros előbbi jelentőségéből vészett is, pénzverője révén ma is hazánk egyik legnevezetesebb városa. — A nagytekintélyű városi tanács szívesége folytán alkalmunk lesz e város nevezetességeivel is megismerkedni s úgy bányászatát, mint pénzverőjét tanulmányozhatni.

Közgyűlésünkön egyesületünk belügyein kívül több közérdekű ügyben is fogunk határozni s alkalmunk leendő több jeles szakszerű előadást is meghallgathatni.

A közgyűlés részvételi jegye 10 korona, mely összegbe már a közebéd ára is bele van foglalva. — Az összeget kérjük postautalványon a jelentkezéssel egyidejűleg egyesületünk pénztárosa címére beküldeni.

Kedvezményes vasuti jegyekről a szeptember hó 5-ig jelentkezők részére az elnökség gondoskodik.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés az egyesület múlt évi működéséről.
3. Az egyesület 1908. évi zárszámadásának felülvizsgálata és a felmentvény megadása.
4. Az 1910. évi költségvetés megállapítása.
5. Állami tisztviselők nyugdíjszabályzata. (Porubszky javaslata.)
6. Vajdahunyadi bányamúzeum. (Bernolák javaslata.)
7. Munkások nevelése. (Oczvirk javaslata.)
8. Gróf Teleki pályadíj odaítélése.
9. Indítványok. Javaslatok.
10. Előadások.

A közgyűlés programja:

Szeptember hó 18-án reggel 7:05 órakor indulás Budapest k. p. u.-ról, délben 12:31 órakor érkezés Körmöcbányára. Az érkezők fogadása a város részéről, délután 3—6 óráig a város nevezetességeinek megtekintése,

6 órakor igazgató-tanácsi ülés a m. kir. bányahivatalban,

7 „ választmányi ülés a m. kir. bányahivatalban,

este 8:30 ismerkedési estély a Szarvas-szállóban.

Szeptember hó 19-én délelőtt 10 órakor közgyűlés az állami főreáliskola disztermében, délután 2 órakor közebéd a Szarvas-szállóban, utána táncestély ugyano.t.

Szeptember hó 28-án délelőtt 9 órakor az előadások folytatása, délelőtt 10 órakor a pénzverő, városi múzeum, bányák megtekintése, délben 12:31-kor kirándulás Stubnya-fürdőre.

Bejelentett előadások:

1. **Altnéder Ferencz.** „Nagybánya környékén folyó patakokban leülepedett iszappal végzett cyanidluğzási kísérletek.”
2. **Primosigh Ede.** „Electromágneses érc-előkészítés.”
3. **Dérer Mihály.** „Csögyártás.”
4. **Schubert Ede.** „Ezüstejtés.”
5. **Neuschwendtner Ferencz.** „A rézejtés különlegességei.”
6. **Greisiger Róbert.** „Pénzhamisítványok.”
7. **Schwarz Gyula.** „Uj amalgamáló készülék.”
8. **Grünhut Gyula.** „Gépfurás.”
9. **Mráz Gábor.** „A körmöcbányai erővizvezeték.”
10. **Andrea János.** „Kétoldalas zúzóköpü.”

A világpiac cinktermelése.

Az elmúlt 1908. év cinktermelése, az 1907. előző esztendőhöz képest visszaesést mutat. Míg ugyanis a világ cinktermelése 1907-ben 738.400 tonnányi volt, 1908-ban csupán 722.100 tonnával termeltek többet. Ez a 16.300 tonnányi visszaesés nem terheli Európa cinktermelését; hiszen földrészünk több mint 20.400 tonnával meghaladta az előző év cinktermelését. A visszaesés az Északamerikai Egyesült államokban észlelhető. Itt ugyanis a tavalyelőtti 226.800 tonnával szemben a tavaly csupán 189.900 tonna cinket tudtak termelni, ami 36.900 tonnányi különbséget mellett 16.3% visszaesést mutat. Habár így is horribilis cinkanyag az a 189.900 tonnányi termelés, amit ebben az Északamerikai Egyesült Államok felmutatnak. Mindemellett az Unió államainak folyton fokozódó cinkszükségletét ez a mennyiség sem volt képes fedezni.

Az amerikai cinktermelés tavalyi csökkenésének oka a következő: a newyorki fémpiac cinkárai rendkívül magasak voltak, sőt egyáltalán nem is álltak arányban egyéb fémárakkal. A túlszigázott magas árak mellett az Unio cinkkohászata kénytelen volt üzemeit szűkebbre venni. Üzemredukciójuk két év óta ugyiszólván szakadatlan. A cinkszükségletet ily módon külföldről kellene fedezniök, ha óriási behozatali vámjuk ennek útját nem szegné. A cinktermékek behozatali váma ugyanis az áru értékének kerek 20 %-a. A vámtételek mérséklése jelenben épen diskussziók tárgyát képezi Amerikaszerke.

Azért az európai cinkiparnak is meg van a maga vesződése. Így a londoni alacsony cinkárak mellett ismétellen szóba került az európai cinkipar kartellezése; ám addig is, a mig ez létesülhetne, egyes cinkkohászatok nagyobb egyesületekké iparkodnak tömörülni. Ilyen többek közt az Ausztria-Magyarország, Belgium és Németország egyes területein nemrégiben alakult cinkkohászati egyesület. Az egyesülésnek célja a cinktermelés és cinkfogyasztás közt fenforgó ingadozásokat némileg összhangba hozni. A fentemlített szövetkezéshez legujabban Nagybritánia cinkkohászata is közeledni igyekszik.

Az egyes államok tavalyi és tavalyelőtti cinktermelési adatai, a Henry Merton and Company Limited által összeállított cinktermelési és fogyasztási statisztika szerint a következők:

Az Északamerikai Egyesült Államok	1907-ben	1908-ban
Államok termeltek	226.838	189.941 tonnát
Németország termelt	208.707	216.876
Belgium	154.492	165.019
Franciaország	55.733	55.819
Nagybritánia	55.595	54.473
Hollandia	14.990	17.257
Magyarország és Ausztria termelt	11.359	12.761
Oroszország	9.738	8.839
Ausztrália	996	1.087

Az össztermelés volt: 738.400 722.100 tonna.

Az Északamerikai Egyesült

Államok fogyasztottak	227.900	188.300 tonnát
Németország fogyasztott	174.400	176.100
Nagybritánia	140.700	138.500
Franciaország	69.600	78.000
Belgium	55.000	68.000
Magyarország és Ausztria fogyaszt.	30.300	32.600
Oroszország	17.600	18.100
Olaszország	7.100	8.400
Spanyolország	4.800	4.800
Hollandia	3.800	3.800
Egyéb államok	12.000	10.000

Az összfogyasztás volt: 743.200 726.600 tonna.

A táblázatból láthatjuk, hogy Magyarország és Ausztria a cinktermelés terén a 7-ik, a fogyasztás terén pedig a 6-ik helyen szerepel. Évi termelésünk 1402 tonnával, fogyasztásunk pedig 2300 tonnával emelkedett. Miután 19.839 tonnával többet fogyasztoltunk, mint amennyit magunk termelni képesek voltunk, ezt a készletet kénytelenek voltunk külföldről beszerezni. A cinktermelés a következő országokban emelkedett:

Belgiumban	10.527 tonnával
Németországban	8.169
Hollandiában	2.267
Ausztráliában	91
Franciaországban	86

Viszont megapadt a következő országokban:

Az Északamerikai Egyesült Államokban 37.297 tonnával Nagybritániában 1.122

A cinkfogyasztás is megapadt a következő országokban:

Az Északamerikai Egyesült Államokban 39.600 tonnával Nagybritániában 2.200

Viszont emelkedett:

Belgiumban	13.000 tonnával
Franciaországban	8.400
Németországban	1.700
Olaszországban	1.300
Oroszországban	200
Egyéb államokban összesen	2.000

Az egyes államok közül kevesebbet fogyasztott, mint termelt:

Belgium	97.029 tonnával
Németország	40.776
Franciaország	23.527
Az Északamerikai Egyesült Államok	1.641

Viszont többet fogyasztott, mint termelt: Oroszország 9.261 tonnával.

Ami a cink átlagos árait illet, azok a londoni fémpiacárak után kiszámítva:

1907-ben	23. 16. 9. £-el
1908-ban	39. 3. 6. szerepelnek.

Az árakban tehát aránytalanul nagy a visszaesés. 1903 óta nem is találunk ily alacsony cinkárállagot, mint aminőt az 1898-dik esztendő felmutat.

Gy. Gy. K.

Krónika.

Üzlet.

Jul. 1. Uj *köszénbányákat* helyeznek üzembe a közel jövőben Lancashire, Dél-Uorkshire és Nothing-hampshire grófságokban, melyek együttvéve 20.000 munkást foglalkoztatni.

Jul. 3. A South African Territories Co. területén német Délnyugat-Afrikában hivatalosan megerősített jelentések szerint újabb *gyémántmezőket* fedeztek fel.

Jul. 4. A felszüléziai *köszénkonvenció* határozatilag kimondotta, hogy az Ausztria és Magyarország felé irányuló kivitel nem erőlteti praemiákkal. A termelést az egész részesezés arányában szabadjára hagyta.

Jul. 5. Az amerikai vaspiacon az üzlet *nyersvasban* tartósan szilárd, *acélban* élénk. — Francia amerikai pénzcsoport Mexikóban óriási *acélművet* állít s e célból 50 millió dollár vételáron *köszén- és vasbányákat* vásárolt. — Japánban, a bassi rézbányáktól nyugatra, Urugama mellett új *réztelepeket* fedeztek fel; ezzel ellenkező irányban Kurmeri-Jarma felé is találtak kiterjedt réztelepeket.

Jul. 6. A felszüléziai *köszénkonvenció* a téli áron nem változtatott s így szeptember 1-én életbeléptetett nyári engedmények hatályukat veszlik. — New-Yorkban a *vöörérez* kereslete javult; négy nap alatt 20 millió amer. font elektrolyt-rezet adtak el. Az ár $13\frac{1}{2}\%$ — $13\frac{3}{4}\%$ cent volt. — A hazai *vaspiacon* az üzlet valami kevéssel gyöngült, ezt azonban átmeneti jelenségnek tartják s biznak a javulás folytatásában. — A Laura-Hütte igazgatója kijelentette, hogy a felszüléziai *vasipart* a vámsorompók Ausztria és Oroszország felé s az a kényszerítés, hogy az ércek 90% -át nagy távolságokról kell behoznia, versenyképességében annyira bénítja, hogy *luxardj*; kedvezmények nélkül fejlődését nem folytathatja.

Jul. 7. A new-yorki börzén a *vöörérez* jegyzését londoni mintára bevezették, úgy hogy most ott nemcsak a finomított, hanem standard-réz árárt is rendszeren jegyezni fogják. — A német *Stahlverband* üzlete félgyártmányokban emelkedett s a kivitel is jó vasuli cikkeken.

Jul. 8. Az Erdővidéki bányaegyletnek a Homoród völgyében folytatott kutatásai eredményre vezettek, mert igen jó minőségű *barnaszenet* tártak föl.

Jul. 9. A Ruhr-vidéken a *szénpiac* helyzete változatlan. A júliusi termelés jóval nagyobb, mint a júniusi, de több munkaanyagra terjed. A kereslet azonban nem emelkedett.

Jul. 10. Londonban a *rézüzlet* megszilárdult; az ár $59\frac{1}{16}$ font három lira. A *cinn* is szilárd s készületben $133\frac{7}{8}$ fonttal, három lira $135\frac{1}{2}$ fonttal zárult.

Jul. 11. A skót *acélgárnak* 5 sh-gel emelték az árárt s részben éjjel is folytatják az üzemet. — A felszüléziai *köszénpiac* helyzete kielégítő; a bányák teljes termelési quótájukat igénybe veszik s különösen a darabos szén kereslete növekszik.

Jul. 12. A vasmegeyi Kisunyomban *petróleum* nyomaira akadnak.

Jul. 13. német *rézkartell* a lemezek árárt 2 Mk-val 157 Mk-ra emelte. — Az amerikai *vaspiacon* a kereslet az összes áruajták iránt emelkedik s a nyersvas árártak legközelebbi emelkedése valószínű.

Jul. 14. Zoltovszky grófok petrési birtokán *vasércet* találtak, melynek művelésére részvénytársaságot terveznek. — A hazai *vasüzlet* a nyári idénynek megfelelően gyöngé; érdeklődés csak az építéshez szükséges cikkek iránt mutatkozik. — A *nyersvas* ára Amerikában tovább emelkedik. A készgyártmányokat is élénken keresik.

Jul. 15. A német *gyémánt-monopolium* kezelésével megbízott társaság márciusban kezdte meg működését s ez ideig hat küldeményt értékesített, amiből a birodalmi kincstárnak 1,848.250 Mk jövedelme volt.

Vállalatok.

Jul. 1. Az amerikai Bethlehem-Steel Co., az acél-törszton kívül álló művek egyik legnagyobbja üzemének kiterjesztésére 5 millió dollárt vesz fel.

Jul. 4. A Deutsch-Luxemburgische Bergwerks- u. Hüttengesellschaft 10% osztalékot ad. — A Rudai 12 opostói bánya r.-t. 1909. júliusban 115'455 kg., júniusban 67'604 kg., 1908. júliusban 151'699 kg. *aranyat* termelt.

Jul. 6. Az Erdővidéki bányaegylet a Homoród völgyében művelésre érdemes szénlelepet tárt föl.

Jul. 7. A *zenicai vasmű* első félévi mérlege mintegy 240.000 K-val kevesebb nyereséget mutat s a második félévre sem biztatók a kilátások; mert e mű főleg rudvasat termel, melynek árárt a nagy verseny a Balkánon épen leszállította.

Jul. 8. Az *Alpina* üzleti eredménye az év első negyedében 600.000 K hiányt mutat a múlt év ezen negyedével szemben. A második negyedben az üzlet nem rosszabbodott.

Jul. 10. A burbachi *ezüst- és ólom-kohó* 473.166 Mka nyereséget ért el az 1908/9. üzleti évben.

Jul. 12. Uj osztrák *vasművállalat* alakult az Österr. Ereditanstalt közreműködése mellett 10 millió K alap-tökével a rothau-schindlwadi gróf Nortitsz-féle vasgyár és a E. T. Petzold & Co. cég neudecki vasgyárának üzemben tartására. — A *Magyar aranybánya r.-t.*, mely Botesen bányászódik, 6991 K veszteséggel zárta le a második üzleti évet.

Jul. 14. Az osztrák Siemens-Schuckert-művek Leopoldauban *rézhengerművet* építenek, mely a vállalat magyar fiókját is el fogja látni rézzel. — Brassóvidéki *köszénbánya r.-t.* cég alatt 400.000 K alap-tökével új vállalat alakult, amely Keresztényfalva környékén készül üzemét folytatni. — A Debeers Co. 10 sh. időiglenes osztalékot fizet s a kedvező üzleti viszonyokkal indokolja ezt.

Egyesülés.

Jul. 2. A rajna-vestfáli *köszén-szindikátus* szeptemberben a termelés eddigi korlátozását: *köszénben* 20% , *koksban* 40% , *brikett* 20% , tartja fenn.

Jul. 3. A Németbirodalom *munkaadóinak szakok* szerint alakult szövetségeiben 159.304 üzem egyesült, melyek 3,648.679 munkást foglalkoztatnak, míg a *kerületi és vegyes* szövetségekben 48.642 munkaadó egyesült 1,592.064 munkással. Ezen fölül a szövetségbe nem lépett egyesületekbe 169.381 üzem vesz részt 3,959.073 munkással. A két központi szövetség maga 38.644 üzemre terjed ki 2,438.142 munkással.

Jul. 5. Lét Sieg-vidéki *vasbánya-társulat*, Bollnbach és Straklert fuzionál.

Jul. 6. Az *öntöttvascső-kartell* három évre meghosszabították. — Az *aluminium-kartell* hír szerint létrejött s a szerződést is aláírták, mely az aluminium klgrm-jának alapárát 2 k-ban szabja meg. Az Aluminium-Industrie A.-G.-tal a szerződés továbbra is érvényben marad.

Jul. 12. A német Délnyugatafrikai *gyémánt* területeken jogosítvánnyal bíró társaságok szindikátusa tárgyalásokat folytat a hozzá tartozó kisebb társulatokkal területeik kihasználásának bérbevétele iránt.

Jul. 13. Düsseldorfban tárgyalások folynak *Durvalemez-kartell* létrehozása iránt, melyet 8—10 évre terveznek.

Jul. 14. A *petróleum-kartell* megújítására irányuló tárgyalásokat legközelebb újra fölveszik.

Statiztika.

Jul. 4. Az Egyesült államokban július havában 2,102.000-t *nyersvasat* termeltek a júniusi 1,930.000 t-val szemben, míg 1905. júliusban a termelés 1,218.129 t-t tett ki. Az acéltörszti ebből 1,031.000 t-t prodékált s ezzel rekordot ért el.

Jul. 5. Chileben július havában 4,338.000 q. *salétromot* termeltek az előző évi 3,740.000 q-lal szemben. — Németország és Luxemburg júliusban 1,091.059 t *nyersvasat* termelt, még júniusban 1,067.421 és tavaly júliusban 1,910.059 t-t.

Jul. 7. Németország és Luxemburg júliusban összesen 1,091.059 t *nyersvasat* termeltek az 1908. júliusban termelt 1,010.770 t-val s az előző hónapban termelt 1,067.421 t-val szemben.

Jul. 10. Amerika júliusban 118,200.000 amerikai font (2240 font = 1 tonnával) *vörösrzemet* termelt s az elszállítás 150,500.000 fontot tett, úgy hogy a készletek 32,300.000 fonttal csökkentek és 137,548.000 fontra rúgnak.

Jul. 11. Felsősziléziában júliusban 73,617 t *nyersvasat* termeltek a júniusi 57.440 t-val szemben. A kivitel 525 t-t tett a tavalyi 210 t-val szemben.

Jul. 12. A közös vámterületre bevitt *vas* mennyisége 394.422 mm-ről 331.708 mm-ra szállott le az év első felében, még a kivitel 24.000 mm-val emelkedett, ami a vasművek árpolitikájára vezetendő vissza.

Jul. 14. Az Egyesült államok hivatalos statisztikája szerint a Magyarországból és Ausztriából oda 1908. jul. 1-től kivándoroltak száma 141.393 volt míg az 1907/8 évben 140,756 volt.

Bányajog.

Jul. 6. osztrák kormány a *nyersolaj*-termelés szánálása érdekében törvényjavaslatot készült a galíciai tartománygyűlés elé terjeszteni, mely a bányatelekek minimális területét s a furások egymástól való legkisebb távolságának nagyobbítását fogja szabályozni.

Jul. 10. A németbirodalmi kincstár fentartott magának egyes területeket a Délnémetafrikai *gyémánt*-mezőkön, melyeket most e célból alakult társaságnak ad bérbe.

Jul. 11. Az angol kormány javaslata szerint az eredeti tervtől eltérőleg, mely szerint az ásványok pénzbeli értékének minden tonnjától fél d. lett volna fizetendő 5% *bányaadót* fognak kivetni, melynek jövedelmét a folyó évre 675.000 font st.-gel irányozták elő.

Jul. 12. Románia főbányatanácsa a bacau-i kerületben lévő állami *ozokerit*-telepeket bérbeadja.

Munkások.

Jul. 2. Svédországban a munkaadók szövetsége 50.000 munkást zárt ki, akik között 30.000 *kohó*-munkás van.

Jul. 3. A dortmundi kerület bányavállalatai a közúti vasutakon saját költségükön szállították eddig a munkásokat; a Massen-bánya most ezt a kedvezményt a rossz üzleti viszonyok folytán megvonta munkásaitól.

Jul. 11. A délwalesi *fehértadog*-művek munkásai 3869 szavazattal 1276 ellen elhatározták, hogy arra az esetre, ha követeléseiket nem teljesítik, mind a 24.000 munkás beszünteti a munkát.

Jul. 13. A svéd *vasbányákban* is szünetel az árt. sztrájk folytán a munka s miután a különben is mindig csekély készletek fogyóban vannak, csakhamar megáll majd a kivitel is, a mi a külföldi kohók üzemet is befolyásolni fogja.

Balesetek.

Jul. 1. Kupferdréiben a Viktoria-bánya mélyítés alatt lévő új aknája, a mely 17 m-nyi mélységet ért el, nagy esőzés folytán hirtelen beszakadt s 7 munkást eltemetett.

Jul. 6. A villám ismét két aknát gyújtott meg Bórslawban, melyek 10—10 vagon *nyersolajat* termeltek naponta.

Jul. 9. A dománi kőszénbányában *gázrobbanás* volt, melyből nagyobb tűz keletkezett.

Jul. 10. Bochumban a Präsident-bánya aknájában tűz ütött ki a szivatty-kamrában, amely az egész aknát veszélyeztette, de sikerült idejében elfojtani.

Jul. 14. A zólyombrézói *vasgyár* hengerművében az egyik hengerson megrongálódott, ami több hétre megakasztja az üzemet.

Vegyesek.

Jul. 2. A spanyolok a kabylok elleni harcban, mely bányakoncessziók miatt tört ki, egy bányavasutat használnak élelmiszerek és töltények szállítására.

Jul. 3. Dortmundban új *köszén kikötőt* építettek, melynek egy részét már használatba vették.

Jul. 8. A hazai kincslári *fém- és sóbányák* tisztviselői Nagybányán értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy memorandumban fogják kérni az állami szénbányák tisztviselőivel egy statusba sorozásukat.

Jul. 11. Resicán az Osztr. magy. államvasut t. vízvezetékét rendez be, mely a községet is ellátja vízzel.

Jul. 12. Az orosz ipar- és keresk. ügyi miniszter néhány technikai főiskolán a *nafta* chemiája és technológiája számára tanszéket állít.

✂ HAZAI HIREK ✂

A közgyűlés. Az „O. B. és K. E.” ez évi közgyűlése szokatlanul látogatottnak ígérkezik. Ugy látszik nem tévesztett célt az az erős agitáció, amit az egyesület mostani vezetőségének néhány agilis tagja folytatott. Ugy értesülünk, hogy küldöttségileg felkéri a közgyűlésen való megjelenésre *Wekerle* Sándor miniszterelnök, mint pénzügyminisztert, jeles elődjét, *Lukács* László v. b. t. tanácsost, volt államtitkárával, *Graenzenstein* Bélával együtt. *Déry* Zoltán és *Pap* Elek jelenlegi államtitkárok már meg is ígérték eljövételüket a kongresszusra. Kilátásba helyezték eljövételüket *Lukács* László és *Graenzenstein* Béla, míg a miniszterelnök, hacsak a politikai situációk nem vesznek kedvezőtlen fordulatot, szintén elmegegyeztetlen fordulatra. Ezenfelül egészen bizonyos, hogy a pénzügyminisztérium bányaugyi osztályai is nagyobb mértékben képviseltetik magukat a közgyűlésen. Egészen bizonyos, hogy *Mály* Sándor miniszteri tanácsos, aki az egyesületnek különben is lelkes tagja, okvetlenül eljön a közgyűlésre. Ott lesz az állami szénbányák központi igazgatója, az egyesület agilis alelnöke, *Andreics* János főbányatanácsos. Nagyon szeretnék, ha a bányahatósági osztály részéről megjelenék *Wahlner* Aladár min. tanácsos és *Fischer* József központi bányakapitány. Kívánatos persze, hogy néhányadmagával jöjjön mindegyikük, hogy méltóképen reprezentáltassék az a szellemtőke, melyet a minisztériumban képvisel a bányászat és kohászat.

A magánvállalatoknál is nagyobb érdeklődés mutatkozik a közgyűlés iránt. Egészen bizonyos, hogy megjelenik a közgyűlésen *Szende* Lajos, a M. K. fiatal vezérigazgatója. Ha az ő tetterős egyéniségét az egyesület érdekében aktivitásra lehetne bírni, bizonyára nem volna kárára a köznek. Velé jó az egyesületben való tevékenységéről előnyösen ismert dr. *Balkay* Béla is és még néhány főtisztviselő. *Gerő* Nándor, a salgótarjáni köszén-

bánya r.-t. bányaigazgatója többedmagával stb. stb. A bejelentések különben egyre nagyobb számban érkeznek, úgy, hogy egészen bizonyos, hogy a szeptember 18-iki közgyűlés a legsikerültebb lesz, ami eddigelé tartatott.

Uj bányatanácsosok. A király *Martin* István bányatanácsosnak a főbányatanácsosi címet és jelleget és *Gellért* Béla főmérnöknek a bányatanácsosi címet és jelleget díjmentesen adományozta.

Bányahatósági áthelyezés. *Schwarz* Kálmán kincstári bányasegéd-tisztet Rozsnyóról Zolyombrézóra helyezték át.

Házasság. *Szende* Lajos, a Magyar Általános Kőszénbánya r.-t. vezérigazgatója eljegyezte *Szász* Lóri kisasszonyt Budapesten.

Rottmann László, a hernádvölgyi vasgyár tisztviselője e hó 17-én tartotta Szendrőn esküvőjét *Fodor* Irén kisasszonnyal.

Aranybányászatunk. Az aranybányászat terén a leggazdagabb erdélyi aranybánya, a rudai 12 apostol, mely a Harkortsche Bergwerke u. chemische Fabriken Schwelen u. Harkorten r. t. tulajdona, az idén a sztrájk következtében jóval kevesebb aranyat termelt, mint az előző évben, vagyis az 1908/9-ik évekre 1.579,916 kgr. volt a termelés, az előző év időszakának 1.824,586 kgr.-jával szemben. Hír szerint *Boica*, *Füzesd*, *Hercegány*, *Kajanel*, *Kőrösbánya* és *Krecsunesd* hunyadmegyei községek határában lévő aranybányákat, a melyek *Zeibig* János Ferenc nagyszabeni bankigazgató tulajdonában vannak, egy angol pénzcsoport megvásárolja és nagy befektetéssel intenzívebb módon folytatja az üzemet. — A zernesti nemésfémbányák megvásárlása tárgyában is folynak tárgyalások. A zalatnai m. kir. pénzbevalló-hivatal bizonyítványa szerint a zernesti érc fémtartalma 100 kgrkint az első próbánál 1 gr. arany és 14 gr. ezüst, a második próbánál pedig 1.5 gr. arany és 6.5 gr. ezüst volt.

Vasiparunk az 1908 évben. Vasiparunk az 1908. évben nem mutat egységes képet. Az első hónapokban hirtelen visszaesés még nem mutatkozik. Természetesen ez nálunk, ahol olyan rohamos a fellendülés, mint amelynek a jelen évtized közepén a nagy vastermelő államok voltak színterei, nem kaphatott lábra az általános gazdasági fejlődést meggátló, közismert zavaró körülmények hatása alatt. A hazai vasműveknek az 1907. év végén fennállott bő foglalkoztatása átnyult a lefolyt esztendő első hónapjaira is, melyhez hozzájárult, hogy a forgalmi mizériák megszüntetésére s az államvasuti felépítmények kiegészítésére irányuló fokozottabb tevékenység következtében az állami vasművek kénytelenek voltak az egyéb vasszükséglet fedezéséről ugyszólván teljesen lemondani s azt egy időre a magániparnak átengedni. Így történt, hogy a hazai fogyasztás az év első hónapjaiban még hosszabb szállítási határidőkkel volt kénytelen számolni, mely állapot azonban az év közepe felé mindinkább megszűnt. A vasművek ugyanis a nemzetközi s elsősorban a német deroute hatása alatt kénytelenek voltak — hogy az idegen árunak tömeges beözönlését megakadályozzák — áremeléseket léptetni életbe, melyeknek következtében a vásárló kereskedelem és fogyasztó ipar várakozó álláspontra helyezked-

vén, új megrendelésektől tartózkodott és így a régebbi rendelkezések hátralékainak teljesítése és szállítása után újabb szükséglet alig mutatkozott, annál kevésbé, mert a kereskedői és gyári raktárak, az előző év viszonyaival számolva, a rendelkezésnél nagyobb készleteket szereztek volt be előzőleg. Ennek következtében, valamint az őszi hónapokban fellépett nemzetközi-bonyodalmak hatása alatt, melyek minden üzleti kezdeménynek gátat vetettek, az év vége felé a vasművek foglalkoztatása már alatta maradt termelési képességünknek.

Az Ilobai Szent István aranybánya kiaknázására és fejlesztésére tervezett részvénytársaság, amely a Leszámitoló és pénzváltó bank vállalata lett volna, nem mint részvénytársaság, hanem mint *bányatársulat* alakult meg. A bányatársulat igazgatója *Loewe*, a forgalmi bank igazgatója lett, akit nemrég azert rendeltek föl a fiumei fióktintézetből, hogy a bank bányaügyeit vezesse.

Halálozások. *Idősb Takács* Mihály főellenőr, a zolyombrézói m. kir. vasgyári anyagszerelőség főnöke f. hó 19-én életének 57. hű és buzgó szolgálatának 41-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt. Földi maradványait f. hó 21-én délután helyezték örök nyugalomra általános részvét mellett a zolyombrézói sírkertben. Haláláról a zolyombrézói m. kir. vasgyár tisztikara külön gyászjelentést adott ki.

Qurin Lajos, kohóigazgató hosszú és súlyos szenvedés után életének 63-ik évében f. hó 19-én Bécsben elhalálozott. Hült tetemét f. hó 21-én délután helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett.

Római lelet a bárzai bányában. A bárzai altárna szintén egy régi római fejtesben a napokban teljesen ép, római bányamécsekre bukkantak. A mécses kb. 10 cm. hosszú, szürke anyagból készült, felső részén két nyílása van, melynek egyike a kanóc, másika az olaj betöltésére szolgált, oldalán pedig két lelet, egy kör meg egy háromszög alakut visel. E lelet újabb bizonyítéka annak, hogy közel 2000 évvel ezelőtt rómaiak dolgoztak az ottani bányavidékeken, amit nemcsak számos lelet, hanem különösen több, most is használatos római eredetű helységnev bizonyít.

Uj Bányavállalkozó cég Budapesten. A jómodu *Frölich* és *Klüpfel* barmeni bányamunkavállalkozó cég és gépgyár, tekintettel arra, hogy üzletkörét Magyarországon intenzívebbé kívánja tenni, Budapesten cégjegyeztette magát és IX., Üllői-út 25. szám alatt irodát nyitott magyar ügyfeleinek kényelmesebb kiszolgálása szempontjából. Magyar irodájának vezetésével *Beck* Károly kohómérnököt, az osztrák magyar államvasutársaság nyug. központi felügyelőjét bizta meg. Üdvözlőjük és ezt az eljárását a többi külföldi cégeknek követésre melegen ajánljuk.

Egy magyar magnezit-vállalat és az amerikai acéltröszt. Megbízható forrásból értesülünk, hogy a Leszámitoló és pénzváltóbank Arzbachban (Mürzzuschlag mellett) levő magnezitbányájának évi terméséből az amerikai acéltröszt $\frac{3}{4}$ részt lekötött. A magnezitet tudvalevően a bessemer eljárásnál használják s az amerikai acéltrösztnek óriási magnezitszükséglete van.

Artézi kut Nagyigmádon. A nagyalföldi községeknek valóságos áldása az egészséges és bőséges víz-mennyiséget állandóan ontó artézi kut. A kistáplói talajviszonyok többé-kevésbé hasonlóak lévén, itt is egyre-másra furják az artézi kutakat. Így pl. legutóbb Nagyigmánd község határozta el egy ilyen kut furását, amelynek költségeihez ötszáz koronával Schmidthauer Lajos keserűviztelep-tulajdonos is hozzájárult.

Egy kaolínbánya kiaknázása. Mint értesülünk egy fővárosi keramikus szemet vetett a kovászói kaolínbányára s itt egy nagyobb szabású kerámia gyára szeretne létesíteni állami támogatással. A kaolínbánya megvizsgálását a kereskedelemügyi miniszter Pum József iparfelügyelőre bízta, ki e tisztségben az elmúlt héten eljárta, s a tapasztalatról jelentést tett a miniszteriumnak.

Az Ozokerit rt.-ről. Ozokerit rt. cég alatt, mint lapunk előző számában jelentettük, Budapesten új társaság van alakulóban a Tövis mellett fekvő, Csáklya faluban levő földviaszk-telep kiaknázására 100,000 K. alaptőkével (500 db 200 K.-s részvény.) Alapítók: Szabó Imre dr. ügyvéd, Glück József gyár-igazgató, Diamant Samu budapesti kereskedő és Benedek Lajos alvinci földbirtokos. A társaság által megszerzendő területeket többek között Werber Antal, az osztrák ozokerit és naftabányák felügyelője megvizsgálta és azt találta, hogy a csáklyai kőzetek ugyanazt a geológiai alakulást mutatják, mint a boystani és tostanovcei naftaforrások vidéke. Az ozokerit, amelynek bő előfordulását a szakértő geológusok megállapították, mindig kőolaj társaságában található; az alapítók tehát biztosra veszik, ha mélyebbre fúrtnak, petroleumot is találnak.

A Vulkán-cementgyár üzembehelyezése. A Magyar Vulkán-cementgyár r.-t. telepei közül a vulkán-(trasz) cementet előállító üzem megkezdte működését. A vállalat ugyancsak Selypen levő portland-cementgyára még felszerelés alatt áll és csak az ősz derekán kerül majd üzembe. A vállalattal összeköttetésben levő Pásztói hidraulikus mésház felszerelésén erősen dolgoznak. Ez a vállalat a többi közölt őrtölt meszet zsákokban fog majd piacra hozni.

A Worthyngton szivattyúgép rt. most teszi közzé 1909 március 31-én lezárt üzleti mérlegét, amely 35.163 korona liszta nyereséget tüntet föl. A közgyűlést szeptember 27-én tartják meg.

A Magyar bánya rt. Dobsina az aradi és csanádi egysült vasutak Alvaca állomástól a m. kir. államvasutak Zám állomásáig, valamint ebből a vonalból Kazanesd község határában leendő elágazással a Ponor-völgyben, mintegy 8-5 km, hosszban és Paránoszeszi, Parenkolni, Parenstibulur és az Izvon-völgye vezető szárnyvonalakkal keskeny nyomtávú, gőzüzemű vasutat létesít, amelyre az előmunkálati engedélyt a kereskedelemügyi miniszter egy évre meghosszabbította.

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalai mentén fekvő kőszénbányák az augusztus hó 8-tól augusztus hó 14-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 11.750 kocsi rakomány szenet adták fel; 1,076 kocsi rakományal többet, mint az előző héten és 1,264 kocsi rakománnyal többet mint a múlt év hasonló (augusztus 9-től augusztus 15-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1958 vasuti kocsit raktak meg; 179 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A német ásványolajipar. A lefolyt évben is kedvezően fejlődött ugyan, de még most sem sikerült a németalföldi olajban előforduló nagy aszfaltmennyiségek eltávolítása, aminek az a következménye, hogy a német ásványolajipar még ma sincs abban a helyzetben, hogy jó gépolajat szállítson. Ennélfogva német ipar máig is csak arra szorítkozik, hogy sötét vulkánolajat állítson elő, amelyet a német vasutak kivétel nélkül használnak. Hannover mellett az ásványolajtelepek 40.000 tonnát termeltek. Elsasban pedig a termelés a lefolyt évben 28.730 tonnára rugott. A Németországban termelt földolajok általában véve nagyon kevés könnyű anyagot tartalmaznak, amelyből világító olajat lehetne előállítani, amiért is a világítóolajnak a németbirodalomban való termelése aránylag nagyon csekély és a szükséglethez képest elenyésző. Azok a kísérletek, amelyeket a német ásványolajoknak gőzhajó fűtésére való felhasználása céljából tettek, a lefolyt évben sem vezettek végleges eredményre.

Az osztrák aszfalttársaság, amelynek Magyarországon a *fiumei aszfaltgyár* a fiókvállalata, augusztus 30-án tartotta Bécsben Fritsch Gyula dr. lovag bécsi ügyvéd indítványára egybehívott rendkívüli közgyűlését. A napirend tárgya Fritsch dr. azon indítványa volt, hogy küldjön ki a közgyűlés egy bizottságot, mely tüzetesen megvizsgálja a társaság vagyoni állapotát és hogy mondassék ki a társaság felszámolása. A közgyűlésen Fritsch dr. előadta, hogy az osztrák aszfalttársaság mérlegeit nem a tényeknek megfelelően állítja egybe, amennyiben az általa, Poliák Lajos brünni lakossal közösen alapított Első fiumei aszfaltgyár, továbbá az ujonnan létesített bukaresti fiókküzetekbe fektetett tőkéket csak csekély részben számolja el mint társasági részesedést, hanem úgy tünteti föl ezen összegeknek legnagyobb részét, mintha azok könnyűbeli adósságok volnának és az osztrák aszfalttársaság csupán a hitelező szerepét játszana. Kifogásolja továbbá, hogy a társaság olymértvé kötelezettséget vállalt ezen fiókok létesítése által, amelyek semmi arányban nem állanak a társaság csekély alaptőkéjével szemben, amely különben is a bécsi főüzletbe történt befektetés által teljesen felemésztett. Megrovandónak tartja továbbá, hogy úgy a bécsi főüzlet, mint a fiumei fiók által létesített aszfaltburkolatokért hosszú lejáratú jótállási kötelezettségeket vállalt, anélkül, hogy a szükségelt javítások költségeire tartalékról gondoskodott volna, amiért is a mérleg nem állja meg a helyét. Több részvényes hasonló értelmű felszólalása dacára az igazgatóság kitért a szakszerű kérdések fejtegetése elől és ahelyett szavazással döntötte el a kérdést, amelynek az volt az eredménye, hogy a részvénytőke 48%-a a társaság felszámolását kívánta, míg 50%-a az igazgatósággal szavazott.

A Perlmosi cementáru rt. Lohnstein, a Länderbank vezérigazgatójának elnöklésével a minap tartotta a perlmosi cementáru részvénytársaság rendkívüli közgyűlését, amelyen az igazgatótanács indítványára elhatározták az Egger és Lüthi, valamint az M. Egger cégek gyárainak megvételét, ugyszintén az alaptőkének 7,318.000 koronáról 8,318.000 koronára való felemelését.

Bányaszerencsétlenség. Saarbrückenből jelentik, hogy a Kamphaus nevű bányában az egyik tárnában felállított faállvány, amelyet kőfaragómunka céljára állítottak fel, összeomlott. Nyolc ember halálát lelte.

✂ TALÁL MÁNYOK ✂

Modern robbantószerkek. Sir Andrew Noble, ki Abel társaságában rendkívüli feladatokat oldott meg a modern robbantó-technika terén, egy párisi tudós-lárság előtt rendkívül érdekes mutatóványokkal kísért előadást tartott a mai robbantószerkekről és hatásukról. Ami eddig, a Schwarcz Bertold puskapora óta, számos újabb keletű porokig állott rendelkezésünkre, az kivétel nélkül a salétrom, szén és kén más-más arányban való vegyületekből állott; föllobbanásuknak körülbelül ugyanaz a hatása volt. Mind töméntelen füsttel jár, mert a por súlyának hattized része finoman eloszlott, szilárd test alakjában marad hátra. Csupán az ugynevezett Amidpor füstje ritkább s oszlik el sokkal gyorsabban, mivel ebben a salétromsavas káli tetemes részét salétromsavas ammónium helyettesíti. Ellenben a lögyapot, kordit, melinit, ekrazit, ballisztit és a többi modern robbantószer olyan vegyületek, amelyek robbantás közben nem eresztenek füstöt, mivel összes eléggő anyagaik gázneműek; alkotórészeik szénsav, szén-dioxid, víz, vízgőz, kötőanyag és egy kis bányalég. A nyomásnak az eléggő gyorsaságára való hatását egyszerű kísérlettel igazoljuk. Egy golyóba platina-dróton függő korditot helyezünk; amint a dróton keresztül villamos áramot eresztünk, a kordit nyugodtan elég, ha a golyót előbb kiszivattyuzzuk, a drót megizzik, de nem ég el. Ennek a jelenségnek oka azonban nem a szénsav hiánya, mert szénsavas légkörben a meggyújtott kordit egészen elég, bár nem lángol. E robbanó anyagok röpitő gyorsaságának és energiájának meghatározására kísérleteket végeztek, még pedig oly fegyverekkel, amelyek százszor hosszabbak nyílásuk átmérőjénél; száz font súlyú lövegeket használtak e célra. E kísérletekből kitűnt, hogy a vontesővű fegyverek korában használt por 1705, a barna prizmatikus por 2529, az amid-por 2466, a kordit 3294 lábnyira hordott egy másodperc alatt. Ha meg akarjuk érteni, miként nyeri a fegyverben levő löveg a kellő gyorsaságot, akkor képzeljük azt, mintha miriárdszor kisebb, irtóztató gyorsasággal mozgó szerekkel bombáznánk. Ezekből származik a kilőtt lövegek energiája. Egy köbcentiméter kocka — ha abban bizonyos robbanásból és atmoszféranyomás mellett támadt gáz volna — hét trillió parányt tartalmaz, de még ezek sem töltik meg egészen a kocka belsejét. Egymás mellé sorakoz-üg

atva, többszörösen körülöveznék a földet. Ezek a parányok már alacsony temperaturánál is igen gyorsan mozognak; a leglassabb szénsav-zarányok másodpercenként 1150, a leggyorsabb vízparányok mintegy 5500 lábnyira jutnának el középsebességgel. A fentebb említett próbafegyverek azonban robbanáskor huszezeröttszáz köbcentiméter gázt tartalmaznak, így hát a robbanás alkalmával minden centiméter a fentemlített parányszám 580-szorosát fogja tartalmazni; vagyis az elégett löveg parányainak száma nyolc és egyharmad quadrillió, számokban leírva: 8.300,000,000,000,000,000,000. Ez a szám túlépi véges fölfogásunkat.

✂ ÜZLET, SZÁLLITÁSOK. ✂

A Rimamurányi a tőzsdén. A Rimamurány-Salgótarjáni vasmű ellen folytatott tőzsdei harc még élénk emlékezetünkben van. A harc elült, de mindenki tudta, hogy csak bizonyos időre. A Wiener Bankverein nem tud beletörődni abba, hogy a vezető szerepre egy magyar csoport áhítozik. Ezért nagyobb tételekben vásárolja a Rimamurányi részvényeit. Az újabb harcnak ez az első megnyilatkozása, amely a részvények árfolyamának emelkedésében szintén megnyilvánul. Jellemző a hangulatra, hogy a lefolyt hét egyik napján már 619-es árfolyamon is volt a Rimamurányi, igaz ugyan, hogy a realizálásokra azután hamarosan lemorzsolódott. Tényként le kell szögezünk, hogy a régi ellenpárt, a magyar érdekcsoport nem nézi tétlenül a Wiener Bankverein erőlködését s kevesen hisznek abban, hogy sikerüljön neki a vezetőszeret biztosítani.

Tarifaemelés. A magyar királyi államvasutakon az új fölemelt tarifa 1910. január 1-én lép életbe s addig a magán vasutak is hasonló intézkedéseket tesznek. A kassa-oderbergi vasutnál az idevonalkozó munkálatokat befejezték s a tervezetet már a kereskedelmi minisztérium elé terjesztették. A Déli vasut igazgatósága is már beterjesztette ugy a magyar, mint az osztrák kereskedelmi miniszternek tarifa felemelésére vonatkozó javaslatát s az osztrák kereskedelmi kormány már jóvá is hagyta, a magyar kereskedelmi minisztériumtól is mindennap várják a jóváhagyást. Ha tehát váratlanul nem jön közbe valami akadály, a Déli vasut tarifáinak felemelése befejezett dolog. A Déli vasut igazgatósága nyolc millió koronára értékeli ennek a reformnak pénz-

Talál mányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabaldalmi ügyvivő Budapest, VI., Teréz-körut 36. Saját szabaldalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209. **Telefon 89—22.**

100 métermázsza kőolaj szállítására hirdet pályázatot a győr-sopron-ebenfurti vasút igazgatósága. Az ajánlatok szeptember 15-ig nyújthatók be.

Kénszállítás. A zalathnai m. kir. főbányahivatal az előző kénszállítási árlejtes eredménytelensége folytán szeptember 16-án 30,000 métermázsza finomított 99.4% ként tartalmazó szicíliai, vagy amerikai kén szállítására fog pótárlejtest tartani.

Szénszállítás. A budapest-erzsébetvárosi m. kir. dohánygyár szénre hirdetett árlejtesén **Salamon Jakab** és Társa szénnagykereskedő cég ajánlatát fogadták el 2.34 korona egységárral. A ferencvárosi dohánygyár szénszükségletének fedezésére szintén **Salamon Jakab** és Társa kapott megbízást.

IRODALOM.

A **Bányászati- és Kohászati Lapok** legújabb száma most jelent meg, érdekes tartalommal. A közleményekből kiemeljük a dr. tanádról Schenek Istvánról írott megemlékezést, Greisinger Róbert tanulmányát: A pénz és annak alapját képező értékről. A körmöcbányai m. kir. pénzverőhivatal feladata, szervezete és üzemei. Horzsolóasztal előnyújtó hengerek számára. Ezenkívül egész sereg apróbb közlemény teszi elevenné, érdekessé ezt a kitűnően szerkesztett tudományos folyóiratot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R. G. Budapest. Rézbányáink közül a Zám mellett levő almaseli rézbánya is nagyobb jelentőségű. Ezt a bányát a kilencvenes években fedezték fel; azóta már erősen feltárták és az eredmények igen kedvezőek. A bánya működésére káros befolyással volt mindaddig az a körülmény, hogy a termelt ércet nem tudták értékesíteni. Ez különben az egész magyar fémbányászat közös baja. Ennek elhárítására egyesült a bánya a Magyar bánya r.-t. Dobsina és az Erdélyi rézművek r.-t. Magyar rézművek r.-t. név alatt. Ugy tervezték, hogy maguk fogják az érceket feldolgozni, de eddig még csak a tervezettség tartanak. A Magyar bánya r.-t. különben azóta kedvező viszonyok közé jutott. A kormány szakértői véleménye igazolta, hogy a dobsinai rézérc gazdag

érc tartalmu s ennek alapján megállapodás jött létre a bánya és a kormány között, amely szerint a termelt ércet a vállalat az állami kohó részére szállítja. Az eddig szállított mennyiség — úgy tudjuk — körülbelül 70 vagon.

Aranykereső. A muszári-i aranybánya a Rudai 12 apostol bányatársulat tulajdona. 1889 óta van üzemben. Az elmúlt esztendőben 160.534 kilogramm nyers aranyat találtak a muszárii bányában, amelyért a m. kir. fémbeváltóhivatalnál 349.327 koronát kaptak, vagyis egy kilogrammért 2176 koronát.

A BÁNYA

a legalkalmasabb hetilap a bányászati, kohászati, gépipari és rokon-
□ szakmákhoz tartozó cikkek □

eredményes hirdetésére.

„A Bánya“ megjelenik minden vasárnap.

A BÁNYA

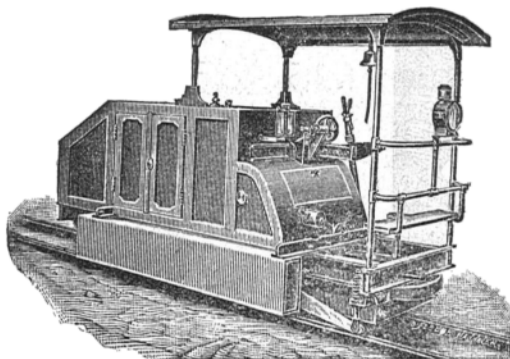
ist das erfolgreichste u. wirksamste
Insertions-Organ für Berg-, Hüt-
ten- und Maschinenwesen und für
alle verwandten Industriezweige.

„A Bánya“ erscheint jeden Sonntag.

LANGEN

& WOLF

motor-gyára
BUDAPEST, VI.,
Váci-körut 59.

(B 158/35)

Saját gyártmányu „OTTO“-
féle benzin lokomotivok ki-
válóan alkalmasak min-
dennemü BANYA-, mezei-
és közuti vasutakra.

Sokkal olcsóbb, mint ló
vagy villamüzem.

Több mint 450 lokomo-
tiv üzemben.

Benzinmotorok, szivógáz-
motorok és négyütemű
nyers-olajmotorok.

Max Reinsch

bányavállalkozó

Rybnik (Porosz-Szilézia.)

Elvállalja keresztjáratok, alagutak építését, áttöréseket és aknamélyítéseket

gépi, avagy kézi üzemmel, saját személyzetével.

==== **Jó referenciák.** ====

Mélyfurások bármely rendszer szerint.

Szállít

kompressorokat, furó- és réselőgépeket.

(B. 159/35.)

Keresünk egy ügyes bányászt, ki kisebb fölméréseket önállóan végez, szépen rajzol és rondul ír. Bányaiskolai végzettség nem okvetlenül kívántatik. Fizetés megegyezés szerint. * Czim a kiadóhivatalban.

(B. 150/35.)

Okleveles bányamérnök

nőtlen, gazdag nyelvismerettel, öt évi gyakorlattal, úgy a szén, mint a kő, furó és réselőüzemben tapasztalt, járatos mindenféle bányászati gépek szerelésében és üzembentartásában gőz és villamoserővel, aki gazdag tapasztalattal bir robbantó-eljárásokban, kisebb és hatalmas szénbányák építésében, általában minden bányászati, műszaki és adminisztratív munkában, kitűnő bizonyítványokkal,

állást keres.

Referenciák kívánságra rendelkezésre állanak. Ajánlatok „A. Z. 30.” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek.

(B. 140/36.)

Megkezdett óriási kiterjedésű

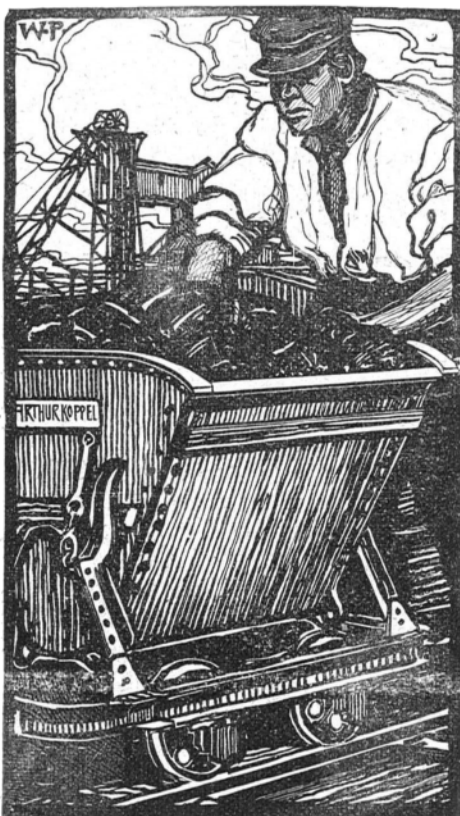
lignitbánya

feltárására társat keresünk (a bánya esetleg szabad kézből eladó.) Továbbá kitűnő minőségű

fényes szén

feltárási munkálataira is társulnánk. Felvilágosítás kapható „A Bánya” kiadóhivatalában.

(B. 143/38.)

:: Katalógusok,
költségvetések ingyen.

**Keskenyvágányu szállítóberendezések
bányák számára.**

Vágányok, fordítókorongok, kerekek.

Bányacsillék minden kivitelben.

**Szabadalmazott görqős-csapágyak és
kenőhüvelyes, görqcsapágyas kerékpárok.**

Roessemann és Kühnemann

Koppel Artur-féle vasutak

Budapest VI., Váci-ut 113-115